

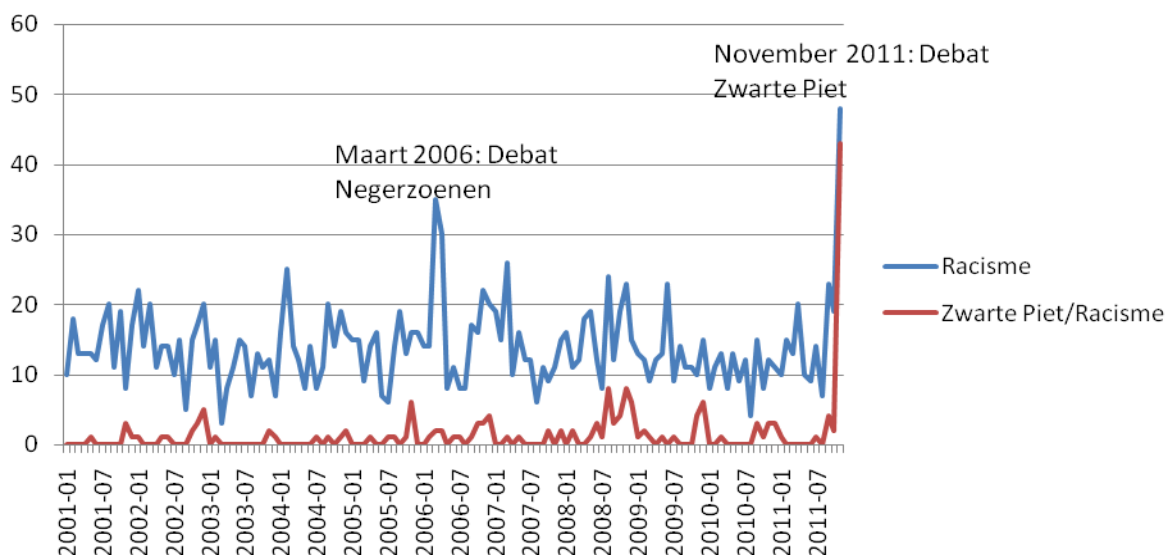
→ Folklore of racisme: Zwarte Piet en Negerzoenen bepalen debat

Nieuws kent verschillende terugkerende fenomenen in een jaar, beginnend op 1 januari: 'Enkele incidenten tijdens een verder rustig verlopen oudejaarsavond'. In april Koninginnedag en de vraag: 'Hoe gaat het met het openbaar vervoer?' Dan zijn er 4 en 5 mei, Prinsjesdag en in november en begin december Sinterklaas. Van alle logistieke problemen wordt verslag gedaan door het Sinterklaasjournaal en de overige media houden zich bezig met de vraag of Zwarte Piet eigenlijk nog wel kan.

In Figuur 1 is duidelijk te zien dat er ieder jaar wel bericht wordt over Zwarte Piet in combinatie met racisme en gelijksoortige termen (slavernij, neger) in de Nederlandse landelijke dagbladen. De blauwe lijn geeft het aantal artikelen over racisme in het algemeen. De rode lijn laat het aantal artikelen over Zwarte Piet in combinatie met racisme zien. De rode lijn laat duidelijk ieder jaar een piek zien rond november.

Toch wordt de discussie in de marge van het nieuws gevoerd, met nog geen 10 artikelen per maand. Dit jaar is dat anders. Sinterklaas is nog geen twee weken in het land of de teller is de 40 artikelen al gepasseerd. Waarom is er dit jaar zoveel aandacht voor het racisme-debat rondom het Sinterklaasfeest?

Figuur 1 Aantal artikelen per maand waarin zowel Zwarte Piet als het racisme-frame in voorkomt

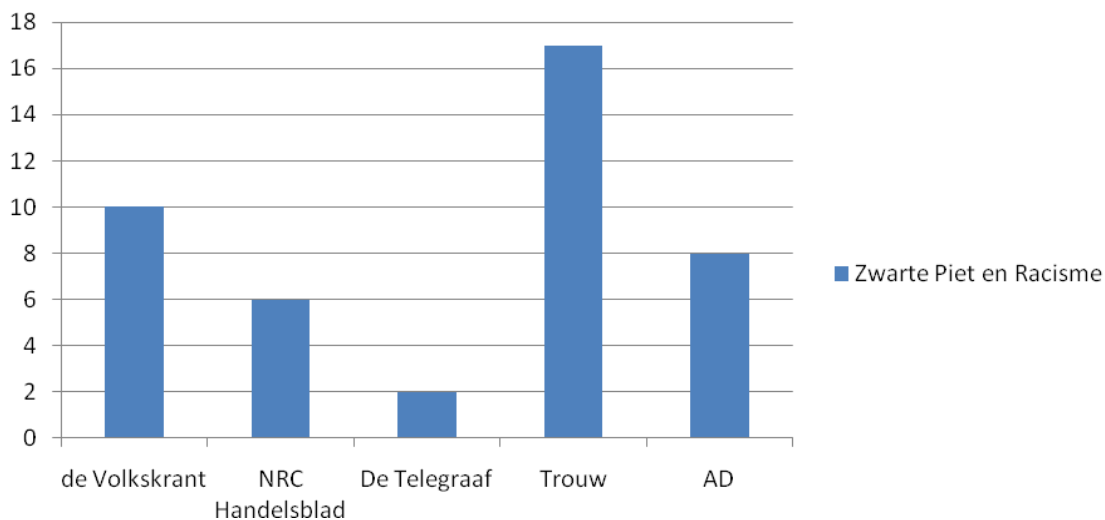
Figuur 1 laat ook zien dat racisme als thema altijd in meer of mindere mate aanwezig is in het nieuws (blauwe lijn). In de afgelopen 10 jaar staat het debat in sterke mate op de media-agenda. De eerste keer is in maart 2006 met de discussie omtrent (neger)zoenen, en nu dus, vanwege Zwarte Piet. Kennelijk is er een aanleiding nodig om het debat over nationale identiteit, het slavernijverleden en hedendaags racisme en discriminatie te voeren.

Aanleiding van de meest recente discussie is de arrestatie van vier personen die tijdens de intocht van Sinterklaas op 12 november in Dordrecht demonstreerden met T-shirts met daarop de tekst: 'Zwarte Piet is racisme'. Niet eerder werd de intocht verstoord en werden demonstranten voor het oog van kinderen en een camera gearresteerd. Doel van de actie was het debat over het slavernijaspect in het volksfeest aan de kaak stellen. Dat lijkt gelukt. De relatie tussen Zwarte Piet en 'racisme' blijft ook na de actie (en de snelle nieuwsberichten) in het nieuws, en verschuift naar de opiniëpagina's en lezersbrieven. Van de Nederlandse kranten bericht *Trouw* het meest over de kwestie, *De Telegraaf* het minst (Figuur 2). In de discussie vinden we de bekende tegenstelling direct terug: 'Zeurpieten', kopte *De Telegraaf* op 18 november doelend op de demonstranten. 'Sinterklaas blijft een lastige leugen' stond boven een analyse in *Trouw* op 23 november.

Onderzoeksmethode

Dit onderzoek is gedaan op basis van automatische inhoudsanalyse. De onderzochte kranten zijn *de Volkskrant*, *Trouw*, *NRC Handelsblad*, *De Telegraaf*, *Trouw* en *AD*. De onderzoeksperiode is 1 januari 2001 t/m 26 november 2011. Om artikelen over Zwarte Piet te filteren is de zoekterm 'Zwarte Piet' gebruikt. Voor het racismeframe is naast 'racisme' ook op aanverwante termen gezocht, zoals: 'neger', 'slavernij' en 'discriminatie'.

Figuur 2 Aantal artikelen waarin zowel 'Zwarte Piet' als het racisme-frame in voorkomen per medium in november 2011

→ Twitter: [@nieuwsmonitor](https://twitter.com/nieuwsmonitor)

→ Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Joep Schaper, onderzoeker bij de Nederlandse Nieuwsmonitor, via 06 533 55 865 of joepschaper@nieuwsmonitor.net.